

בן י"ג חדש עדיין לא נכנס לכלל איל אבל יצא מכלל כבש, והוא הנקרא 'פּלגס' (רבי טרפון. בן עזאי קורוהו 'נוקד'. רבי ישמעאל קורוהו 'פּרכדיגמא'. פרה א,ג); לדעת רבי יוחנן הפלגס בריה לעצמו הוא, ולבר פדא הריהו ספק כבש ספק איל).

(ברש"י כת"י כתב: 'בתוך חדש י"ג'. וכ"ה בתפארת ישראל פרה א,ג). ומשמע לכאורה במשך כל החדש. ואילו הרמב"ם (מעד"ק א,יד) כתב ביום שלשים של החדש הי"ג. וצ"ע אם בדוקא הוא אם לאו, שהרי כתב הרמב"ם שם שכבש הוא בן שנה וכיון שעבר שנתו הלא יצא מכלל כבש).

העזים הגדולים – שעיר (וקרוי בתורה גם תיש) ושעירה. והקטנים – גדי וגדיה (וכדלהלן קו:).

א. 'עז' סתם היא נקבה (ע' בראשית טו,ט לב,טו ועוד).

ב. מצינו בחטאות הרגלים שאמרה תורה 'שעיר' והכוונה היא לתוך שנתו כפי שדרשו בתורת

כהנים. ואולם הנודר 'שעיר' מביא בן שנתים (ע' בזה חזו"א פרה א,יא).

ג. שזה הוא שם כולל לצעירי הצאן, בכבשים או בעזים (ר' במדבר טו,יא דברים יד,ד; משנה בכורות יב).

כל מיני הצאן מנחתם עשרון סולת בלול ברביעית ההין שמן, ונסכם יין רביעית ההין. מלבד האילים (הזכרים) שמנחתם שני עשרונים בלולים בשלישית ההין שמן, ויין לנסך גם הוא שלישית ההין, בין שהיו בני שנתים או יותר.

דף צב

קנז. א. אלו קרבנות יש בהם סמיכה ובאלו אין?

ב. האם מצינו סמיכה שלא בבעלים?

א. כל קרבנות היחיד יש בהם סמיכה מלבד בכור מעשר ופסח (שאינן ללמדם משלמים, כי מה לשלמים שטעונים נסכים ותנופה. ואין לומר חטאת ואשם יוכיחו – שכן כולם יש בהם מתן דמים מרובה למזבח. תוס'. וגם הסמיכו זאת על הכתוב שלש פעמים קרבנו האמור בסמיכת שלמים).

א. אחד-עשר שקראו עשירי – יש בו סמיכה (עפ"י רש"י עירובין נ. תוס' בכורות סא. – ע' בשפ"א. וכן צידד בקרן אורה).

ב. אשם מצורע, יש אומרים שסמיכתו אינה מדאורייתא (ע' זבחים לג).

קרבנות הציבור אין בהם סמיכה אלא בפר הבא על כל המצוות, שזקני העדה (שלשה מהם או חמשה ע' סנהדרין ב, יג) סומכים את ידיהם. ולדברי רבי שמעון יש סמיכה גם בשעיר הבא על שגת ע"ז של ציבור (וסמך ידו על ראש השעיר (האמור בשעיר נשיא) – לרבות שעיר ע"ז). ורבי יהודה חולק (וסמכו... על ראש הפר. פר טעון סמיכה ואין שעיר עכו"ם טעון סמיכה. ולפי המסקנא עיקר טעמו משום ההלכה ששתי סמיכות יש בציבור ותו לא [ולפירוש אחר ברש"י כת"י, לא נתקבלה הלכה זו לרבי יהודה רק דורש הוא דין זה מהמקראות. וע' ספר תורת נביאים (מאמר תושבע"פ) למהר"ץ חיות, שאף שאין מחלוקת בהלכה, היינו במסקנת הדין, שזה יאמר כה זה יאמר הפכו, אבל מצינו שנחלקו על דין מסוים אם מקורו מהלכה אם ממקור אחר. וע' כיו"ב במו"ק ד.].

א. הלכה כר' יהודה, שכן סתם תנא דמתניתין (עפ"י רמב"ם מעה"ק ג,י; ל"ה).

ב. נראה שפר של ציבור הבא על שגת עבודה זרה עם השעיר, הריהו כפר הבא על כל המצוות

וסומכים עליו לדברי הכל. לא נחלקו אלא בשעיר (עפ"י מפרשים). ואולם במנחת חינוך (קכ,טז)

נקט כדבר פשוט להפך, שפר זה שהוא עולה – אין בו סמיכה.

שעיר המשתלח – כהן גדול סומך את ידיו עליו [אלא שלדעת רבי שמעון זה אינו מן המניין כי אין 'סמיכה'

אלא בבעלים ולדעתו הכהנים אינם מתכפרים בשעיר זה אלא שאר העם, הלכך אין הכהן הסומך 'בעלים'.
ואילו לדברי רבי יהודה גם הכהנים מתכפרים בשעיר המשתלח והרי זו סמיכה בבעלים).

ב. סמיכה שלא בבעלים; כפי שנתבאר, לדברי רבי שמעון סמיכת אהרן ובניו בשעיר המשתלח נחשבת סמיכה שלא בבעלים. ורבי יהודה חולק. ומלבד זאת לא מצינו סמיכה שלא בבעלים (קרבנו – ולא קרבן חברו). סמיכת זקנים על פר העלם דבר נחשבת סמיכה בבעלים, כמבואר בסוגיא, ואפילו לרבי שמעון הסובר שב"ד מביאים פר בפני עצמם – מעל ידיהם נעשה החטא לכך נקראים 'בעלים' (תוס').

דף צג (צד)

קנח. א. מה דינה של מצות סמיכה באישים דלהלן? יורש; קרבן חברו; קרבן נכרי; קרבן השותפין; חרש שוטה וקטן; סומא; שליח; עבד; אשה.

ב. מהו מקום הסמיכה בגוף הבהמה? מהו מקום הסמיכה בעזרה?

ג. כיצד סומכים, ביד אחת או בשתיים? האם קיים דין 'חציצה' בין ידיו לבהמה, וכן לענין תנופה?

ד. הקריב קרבנו ללא סמיכה או ללא תנופה – האם נרצה לו?

ה. חומר בסמיכה מבתנופה וחומר בתנופה מבסמיכה, כיצד?

א. היורש סומך – כסתם מתניתין. והעמידה דלא כרבי יהודה שאמר יורש אינו סומך (קרבנו – ולא קרבן אביו. ות"ק ממעט דברים אחרים, כדלהלן).

אין אדם סומך על קרבן חברו, ואפילו עבדו של אדם או אשתו אינם סומכים על קרבנו.

וכן אין סמיכה על קרבן נכרי (קרבנו; ידו – שנאמרו כמה פעמים). וגם הנכרים אינם בסמיכה, וכן לא הנשים (בני ישראל).

א. נחלקו תנאים במקום אחר האם נשים סומכות רשות. ובמקום אחד מופיעה גירסה שהנשים סומכות

לכתחילה (ע' חולין ב:).

ב. עבדים אינם סומכים – שהוקשו לנשים (עפ"י מל"מ מלכים י, ז). או אפשר שנתמעטו מ'בני ישראל'

(ע' מנחה טהורה). אבל גרים ועבדים משוחררים – סומכים (עתוס' סוכה כה:).

קרבן השותפים; לתנא דידן, כל בעלי הקרבן נתרבו לסמיכה (קרבנו. י"מ שכולם צריכים לסמוך ו"מ

שאחד סומך עבור כולם). ואילו רבי יהודה אמרו בגמרא (לפי אפשרות אחת) שחולק.

וצדדו הראשונים האם לשיטתו אחד סומך לכולם או שמא אין נוהגת סמיכה כלל (ערש"י ותוס').

חרש שוטה וקטן (כגון שירשו קרבן, או שאחרים הפרישו קרבן עבורם. ערש"ש; מנ"ח קטו; אג"מ אה"ע ח"א

קנז) – אינם סומכים, דלאו בני דעה נינהו.

וכן אין אחרים סומכים על קרבנם (זבח תודה).

וכן סומא (בשני עיניו. עפ"י תוס') אינו סומך. (למדו מסמיכה האמורה בוקני העדה או מעולת ראייה. מחלוקת

רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי).

ב. סומך כשידיו על ראש הבהמה (בין קרניו או עליהן. ע' יומא לו; תוספתא י, ג ובראשונים) – לא על הצואר הגב

או החזה, ולא על צדי הראש.

הסמיכה נעשית בעזרה במקום שחיטת הזבח (ליד הטבעות), ותכף לה מיד.

א. שהה ביניהם או שסמך שלא במקום השחיטה [אבל בתוך העזרה] – נראה מלשון הרמב"ם

שאינו חוזר וסומך (עפ"י מנ"ח קטו; א"ש ג, יב).